

Jauniešu pienesums Latgales ekonomikai, izglītībai un kultūrai

Trīs latgaliešu stāsti

Egita Terēze Jonāne

Jaunieši ir Latgales stiprais balsts ekonomikā, izglītībā, kultūrā un citās nozarēs. «Vietējā Latgales Avīze» uzrunāja skolotāju Mārtiņu Vilcānu, lauksaimniekus Aleksandru un Jūliju Korovackus un Saunas pagasta pārvaldes vadītāju Māru Pudniku.

«Būt skolotājam ir mans aicinājums»

Iepazīstieties – Mārtiņš Vilcāns. Viņš ir Preiļu Brīvās skolas un Riebiņu vidusskolas sporta skolotājs. Kopā ar sievu Lieni lolo trīs bērnus: Miku (14 gadi), Uvi (10) un Jēkabu (deviņi mēneši). Kādu laiku Vilcānu ģimene ir dzīvojusi ārzemēs, taču atgriezās dzimtajā Preiļu novadā un dzīvo Pelēču pagastā.

Mārtiņš pastāstīja: «Pabeidzu Preiļu 1. pamatskolu, tad Preiļu Valsts ģimnāziju un devos uz Rīgu, kur studēju Latvijas Sporta Pedagoģijas akadēmijā. Radās izdevība aizbraukt uz Dāniju, ar sievu nolēmām, ka šī iespēja jāizmanto. Braucot prom, zinājām, ka mēs atgriezīsimies. Dānijā strādāju loģistikas firmā. Bijām domājuši, ka tur mēs paliksim gadu, taču strādājām trīs gadus. Kad vecākajam puikam tuvojās skolas vecums, nolēmām, ka jābrauc mājās. Un mēs atgriezāmies.»

Kāpēc ģimene izvēlējās laukus, nevis pilsētu? Mārtiņš uzsver, ka viņam un sievai vienmēr ir bijusi svarīga dabas klātbūtne, liels pagalms, kur bērniem spēlēties, sava siltumnīca, augļu koki un ogulāji. Viņiem patīk zemes darbi, laukos ir tīrs gaiss, klusums, brīnišķīga vieta, kur atpūsties, strādāt un dzīvot. Turklāt Dānijā viņi saprata, ka vēlas dzīvot netālu no saviem vecākiem, tāpēc viņi atgriezās dzimtajā Preiļu novadā un nopirka māju Pelēčos. «Galvenais iemesls, kāpēc esam šeit, ir liela vēlēšanās, lai vecvecāki būtu klāt mūsu bērniem, lai bērni smeltos viņu zināšanas, pieredzi un sirsnību katru dienu, nevis mūsu atvaļinājuma laikā. Mēs esam liela, draudzīga ģimene. Visvairāk smejamies, priecājamies tad, kad esam kopā, kad spēlējam galda spēles, sportojam ārā un dodamies pārgājienā ar tētiņiem,» teica Mārtiņš.

Runājam arī par viņa pienesumu lauku kopienai. Mārtiņš savā skolotāja darbā pieturas pie paša pieredzes un pārliecības, ka skolotāja misija ir atdot bērnam pašu labāko un pašam nemitīgi mācīties. Viņš sevi neuzskata par augstu sportisku rezultātu kalves cilvēku, tomēr cenšas katru bērnu pieradināt sportam kā dzīves nepieciešamībai, kas būs kā hobijs, aizraušanās visai turpmākajai dzīvei. Tāpat Mārtiņš bērniem bieži stāsta, ka, saskaroties ar dzīves grūtībām, sports palīdzēs sakārtot domas, atgūt mieru sirdī un prātā.

Mārtiņš uzskata: «Šajā vietā – Preiļu novadā, tāpat kā jebkurā citā vietā Latgalē un Latvijā – cilvēks var gan dzīvot un strādāt, gan arī piepildīt iecerēto. Pirms astoņiem gadiem ar domubiedriem dibinājām Preiļu Brīvo skolu. Tā ir skola, kura arvien attīstās un mainās, bet mīlestība pret dabu ir viens no galvenajiem stūrakmeņiem jau kopš tās pirmsākumiem. Tur esmu sporta un veselības skolotājs pirmsskolas bērniem un 1.–6. klases skolēniem. Tāpat vadu interešu izglītības pulciņu «Vides pētnieki», kas ļauj katru nedēļu ar bērniem doties pārgājienā uz parku, uz mežu. Vienlaikus otro gadu esmu arī sporta skolotājs Riebiņu vidusskolā, kur priecājos par iespēju strādāt arī ar vecākiem bērniem (līdz 12. klasei). Būt skolotājam ir mans aicinājums, kuru piepildu, nododot bērniem mīlestību pret sportu un kustību gan sporta stundās, gan ikdienas saskarsmē. Lai tu justos labi ciemā vai pilsētā, kur tu esi, ir svarīgi veidot vidi sev apkārt un darīt to, kas patīk pašam.»

«Kas tad, ja ne mēs, kad tad, ja ne tagad»

Iepazīstieties – Jūlija un Aleksandrs Korovacki. Viņi saimnieko savā zemnieku saimniecībā «Saknes» Indras pagastā, kas atrodas pašā Latvijas–Baltkrievijas pierobežā, un lolo dēlus Alekseju (14 gadi) un Tīmofeju (7 gadi).

«Mēs pārņemām saimniecību no mammas, jo viņa devās pelnītā atpūtā un noformēja tā saucamo Eiropas pensiju. Šobrīd pārejam no piena lopkopības uz gaļas lopkopību un paralēli uzturam arī graudkopību. Ap-saimniekojam pavisam ap 400 hektāriem zemes un uzskatām, ka Latgalē tā ir stabila, liela saimniecība. Pēdējos četros–piecos gados esam pie-saistījuši Eiropas Savienības projektu naudu, esam attīstījušies un pa-plašinājušies, tāpat esam iegādājušies jaudīgāku un mūsdienīgāku lauk-saimniecības tehniku (kombainu, traktoru, sējmašīnu, smidzinātāju u.c.). Strādājam un attīstāmies, piedomājam vairāk par graudu kvalitāti un ra-žīgumu. Bet tas lielākais virsuzdevums ir uzņemties šodienas grūtības un atbildību un veidot mūsdienīgu saimniecību, kurā mūsu bērni strādās viegli un ar patīku,» pastāstīja Aleksandrs.

Stāstot, kāpēc abi ar Jūliju palika uzticīgi laukiem, Aleksandrs atzina, ka pilsēta nav viņu vide. Savulaik Aleksandrs nepabeidza Latvijas Lauk-saimniecības universitāti tikai tāpēc, ka viņam nepatīk pilsētas. Dzīvot laukos – tas ir dzīvesveids, turklāt, ja ģimenē viss ir labi un ja dari darbu, kas ir pieķēries sirdij un kas nes labumu apkārtnē, tu jūties vajadzīgs un laimīgs, uzsvēra Aleksandrs.

Vaicāti, kāpēc viņi atbalsta Indras pagasta norises, Aleksandrs teica, un Jūlija piekrita viņa teiktajam: «Kas tad, ja ne mēs, kad tad, ja ne tagad. Ja es redzu, ka iznomā zemes gabalu, kas ir ieaudzis krūmos, tad es to iznomāju, izroku krūmus un sēju maizi. Man patīk, ka Indras pagasts ir sakopts, plaukstošs. Mēs strādājam un dzīvojam ar domu, ka Indrā dzīvos mūsu bērni un mazbērni.»

«Tā ir mūsu izvēle – dzīvot laukos»

Iepazīstieties – Māra Pudnika. Viņa vada Saunas pagasta pārvaldi un darbojas līdzī vīram Rinaldam zemnieku saimniecībā Aulejas pagastā. Uzskata sevi par dzimtā Aizkalnes pagasta, Preiļu novada un Latgales patrioti.

Māra pastāstīja: «Mani dzīves ceļi ir sasaistīti tikai ar Latgali. Absolvēju Preiļu 1. pamatskolu, Preiļu 2. vidusskolu un Preiļu Mūzikas un mākslas skolu. Jau skolā biju ļoti aktīva – dejoju tautas dejas, apmeklēju jaunsargu nodarbības un nometnes, darbojos folkloras kopā, dziedāju korī. Vēlāk studēju Daugavpils Universitātē (esmu mākslas projektu va-dītāja) un vienlaikus strādāju «Zvaigzne ABC» grāmatnīcā Daugavpilī. Tad atgriezās Preiļu novadā un kļuva par Aizkalnes tautas nama vadītāju, esmu bijusi arī Preiļu novada pašvaldības deputāte, bet šobrīd vadu Saunas pagasta pārvaldi. Tas viss man bija un ir gan izaicinājums, gan vērtīga dzīves pieredze.»

Māra atzīst, ka patīk darīt pašai, nevis gaidīt, ka kāds izdarīs viņas vietā. Tāpēc viņa, desmit gadus būdama Aizkalnes tautas nama vadītāja, ar kolēģiem un pašvaldības atbalstu renovēja tautas namu, dibināja pašdarbības kolektīvus, rīkoja pasākumus, kas kļuva atpazīstami ārpus pagasta robežām. Kad tika izsludināts Saunas pagasta pārvaldes vadītāja konkurss, Māra nolēma, ka jāpiedalās. Šodien viņa atzīst, ka šīs jaunās pārmaiņas – pārvaldnieces ikdiena – ir atkal izaicinājums, kas noteikti vainagosies ar jaunu pieredzi.

Māras šodien veido arī mazi projekti un ieceres, un saimnieciski darbi, kuros viņai patīk iesaistīties. Šoruden viņa aizvietoja Aizkalnes pagasta pārvaldes vadītāju un kopā ar domubiedriem atjaunoja Aizkalnes pagasta robežzīmi, kas uzstādīta Korsikovā. Tagad šo zīmi rotā atjaunots uzraksts «Aizkalnes pagasts» un novadnieka dzejnieka Raiņa vārdi latgaliešu valodā: «Munu jaunu sapņu zeme,/ Kur ir vēl tik skaisti sapņot».

Savukārt Saunas pagastā Māra vada, plāno un nodrošina pagasta pārvaldes darbu, atbild par dokumentu apriti, organizē pagasta teritorijas uzkopšanu un labiekārtošanu, pārraudzībā ir arī pagasta ceļu, ielu un 10 kapsētu uzturēšana. Ir plānots nākotnē asfaltēt ceļu Pūrmaļi–Lielie Anspoki, ieguldot iekonomētos ceļu fonda līdzekļus.

Tāpat ir izveidojusies laba sadarbība ar pagasta kopienām un biedrībām, tostarp jau pieminēto kapsētu uzturēšanā, piesaistot projektu naudu to labiekārtošanai (žogu atjaunošanai, kapliču remontdarbiem utt.). Ir arī citas idejas, kas būtu atbalstāmas, atzīst Māra un pastāsta par domu izveidot publisku pludmali Saunas upes krastā. Savukārt Priekuļu ciema iedzīvotāji rosina bijušo skolas ēku veidot par kultūras, mūžizglītības un kopienu centru, kur varētu atrasties arī Saunas pagasta pārvalde. Tur jau notiek biedrību rīkotie pasākumi (tikko bija rudens velšu izstāde), tāpat sarīkojumu zāli iznomā iedzīvotājiem svinību rīkošanai.

«Tu nevari visu dzīvi pavadīt, sēdēdams ar klēpī saliktām rokām un stundām domājot, ko man tagad padarīt. Ir jāiet un jādara. Tā ir mūsu izvēle – dzīvot laukos, un tur, kur es esmu, tur ir mana īstā vieta. Mana vieta šodien ir pamatdarbā Saunas pagastā, kur strādā gudrs un saliedēts kolektīvs. Brīvdienas es pavadu Aulejā kopā ar vīru, kur darbs mijas ar atelpu – ja vajag, varu braukt ar traktoru, bet vakaros labprāt makšķerēju ezerā,» teica Māra un aicināja lasītājus iesaistīties sava ciema, pagasta, novada dzīvē ar idejām, projektiem, darbiem, jo viens nav darītājs, ir nepieciešama komanda, rīkoties gribošu domubiedru grupa. ▀

Foto no Mārtiņa Vilcāna, Korovacku ģimenes un Māras Pudnikas arhīva.

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Jauniešu pienesums Latgales ekonomikai, izglītībai un kultūrai» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds